

UROLOGIA

LUTS Polska – epidemiologia

Objawy ze strony dolnych dróg moczowych, takie jak nietrzymanie moczu, nokturia czy częstomocz oraz zespół pęcherza nadreaktywnego, są częstymi i uciążliwymi problemami Polek i Polaków – wynika z badania LUTS Polska, pierwszego ogólnopolskiego, reprezentatywnego dla naszej populacji badania epidemiologicznego dotyczącego tych schorzeń. Szczegółowe założenia oraz wyniki tego projektu przedstawił podczas V Konferencji „Kontrowersje w urologii i onkourologii” dr n. med. Mikołaj Przydacz z Katedry i Kliniki Urologii Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

Częstość występowania objawów ze strony dolnych dróg moczowych (*lower urinary tract symptoms* – LUTS) była oceniana w dużych międzynarodowych badaniach populacyjnych. Wykazano w nich, że LUTS dotyczą aż 74 proc. dorosłej populacji Europy Zachodniej i Ameryki Północnej, 75 proc. dorosłej populacji Ameryki Południowej oraz 61 proc. dorosłej populacji Azji. Brakuje jednak tego typu danych dla krajów Europy Środkowo-Wschodniej.

– Dotychczas w żadnym z krajów tego regionu nie przeprowadzono badania populacyjnego oceniającego częstość występowania objawów z dolnych dróg moczowych. Dla naszego regionu brakuje rzetelnych danych opartych na definicjach Międzynarodowego Towarzystwa Kontynencji (*International Continence Society* – ICS) i uzyskanych przy użyciu odpowiednich, zwalidowanych narzędzi. Informacje dotyczące częstości występowania i uciążliwości LUTS uzyskane dla innych krajów i regionów nie mogą być w pełni przeniesione na populację polską z kilku powodów. Pierwszym jest odmiennosc norm kulturowych i związane z nimi odmienne zachowania zdrowotne, styl życia i świadomość społeczna. Po drugie, w żadnym z dostępnych dużych badań na temat LUTS nie analizowano odrębnie obszarów wiejskich i miejskich, podczas gdy stosunkowo duża część populacji polskiej mieszka na wsi. Ponadto znaczna większość dostępnych danych pochodzi z krajów zróżnicowanych etnicznie, a populacja polska jest dosyć unikalna demograficznie i charakteryzuje się dużą jednorodnością etniczną – ponad 99 proc. mieszkańców naszego kraju jest rasy kaukaskiej – wyjaśniał dr Mikołaj Przydacz. Stąd wynikała konieczność przeprowadzenia badania epidemiologicznego oceniającego częstość występowania, uciążliwość oraz wpływ na jakość życia objawów z dolnych dróg moczowych, w tym objawów zespołu pęcherza nadreaktywnego, w populacji Polski. Projekt ten nazwano LUTS Polska.

Reprezentatywne badania ankietowe

Pierwsza publikacja dotycząca projektu LUTS Polska ukazała się w listopadzie 2020 r. na łamach czasopisma „Scientific Reports”. Przedstawiono w niej pierwsze w Europie Wschodniej dane na temat częstości występowania, uciążliwości oraz

For. Archiwum

”

dr Mikołaj Przydacz: Nokturia oraz częstomocz były najczęstszymi objawami z dolnych dróg moczowych zarówno wśród mężczyzn, jak i wśród kobiet. U mężczyzn najbardziej uciążliwymi objawami były parcie nagłące z obawą przed nietrzymaniem moczu, wysiłkowe nietrzymanie moczu oraz wyciek moczu bez ewidentnej przyczyny, natomiast u kobiet – nagłące nietrzymanie moczu, wysiłkowe nietrzymanie moczu oraz mieszane nietrzymanie moczu

wpływu na jakość życia objawów z dolnych dróg moczowych.

– Badania ankietowe przeprowadziliśmy metodą CATI, w której wywiady z respondentami prowadzone są przez telefon. Za zbieranie danych ankietowych odpowiedzialna była firma IPSOS Polska, posiadająca odpowiednie certyfikaty jakości. Podstawę do stworzenia próby Polaków repre-

zentatywnej pod względem wieku, płci i miejsca zamieszkania stanowił Narodowy Spis Powszechny opublikowany przez Główny Urząd Statystyczny. Kryteria wykluczenia z badania obejmowały: wiek poniżej 40 lat, zakażenie układu moczowego w ciągu ostatniego miesiąca poprzedzającego badanie oraz ciąża i połóg do 6. miesiąca po porodzie – mówił dr Mikołaj Przydacz.

Marta Koton-Czarnecka

objawów urologicznych

”

Częstość występowania pęcherza nadreaktywnego (oceniona za pomocą narzędzia OAB-V8) wynosiła niemal 27 proc. dla mężczyzn i niemal 40 proc. dla kobiet, co było różnicą istotną statystycznie. Zarówno wśród mężczyzn, jak i wśród kobiet częstość występowania zespołu pęcherza nadreaktywnego rosła wraz z wiekiem

Objawy z dolnych dróg moczowych były oceniane na podstawie standardowego protokołu opartego na definicji ICS. Obejmowały one objawy z fazy napełniania pęcherza moczowego (częstomocz, nokturia, parcie na mocz, nietrzymanie moczu), z fazy opróżniania pęcherza (trudności z rozpo-

częciem mikcji, słaby, przerywany lub rozdwojony strumień moczu, mikcja przy użyciu tłoczni brzusznej, wykapywanie moczu pod koniec mikcji) oraz objawy pomikcyjne (niecałkowite opróżnienie pęcherza, wykapywanie moczu po mikcji). Ankieta zawierała także pytania z kwestionariusza międzynarodowej skali punktowej objawów towarzyszących chorobom prostaty (*International Prostate Symptom Score – IPSS*), czyli najczęściej stosowanego kwestionariusza do ogólnej oceny ciężkości objawów z dolnych dróg moczowych, oraz z kwestionariusza OAB-V8 (*OverActive Bladder Awareness Tool – 8-item*), czyli jednego z najlepszych obecnie dostępnych narzędzi przesiewowych dla zespołu pęcherza nadreaktywnego. Częstość i uciążliwość każdego z objawów z dolnych dróg moczowych była oceniana za pomocą odpowiednich sześciostopniowych skal. Ogólna częstość występowania LUTS została oceniona za pomocą dwóch definicji, żeby umożliwić porównanie z różnymi dostępnymi danymi. Według definicji I z LUTS mamy do czynienia, gdy występuje co najmniej jeden objaw z fazy napełniania lub opróżniania pęcherza, lub fazy pomikcyjnej z częstością co najmniej „mniej niż połowa”. Definicja II jest bardziej rygorystyczna i mówi o obecności LUTS, gdy występuje co najmniej jeden objaw z fazy napełniania lub opróżniania pęcherza, lub fazy pomikcyjnej z częstością co najmniej „około połowa”.

Duży wpływ na komfort życia

W badaniu LUTS Polska wzięło udział 6005 osób. Ogólna częstość występowania objawów z dolnych dróg moczowych według definicji I wyniosła 69,8 proc. (dla mężczyzn 66,2 proc., dla kobiet 72,6 proc.), natomiast według definicji II – 50,4 proc. (dla mężczyzn 46,2 proc., dla kobiet 53,5 proc.). Dla obu definicji różnica w częstości występowania LUTS u kobiet i u mężczyzn była istotna statystycznie na niekorzyść kobiet. Niezależnie od definicji, częstość występowania LUTS rosła wraz z wiekiem respondentów. Badacze nie znaleźli różnic w częstości występowania LUTS pomiędzy województwami, a także pomiędzy obszarami wiejskimi i miejskimi.

– *Nokturia, definiowana w naszym badaniu jako co najmniej dwa epizody oddania moczu w nocy, oraz częstomocz były najczęstszymi objawami z dolnych dróg moczowych zarówno wśród mężczyzn, jak i wśród kobiet. U mężczyzn najbardziej uciążliwymi objawami były parcie naglące z obawą przed nietrzymaniem moczu, wysiłkowe nietrzymanie moczu oraz wyciek moczu bez ewidentnej przyczyny, natomiast u kobiet – naglące nietrzymanie moczu, wysiłkowe nietrzymanie moczu oraz mieszane nietrzymanie moczu. Biorąc pod uwagę poszczególne grupy objawów według ICS oraz analizując osobno grupę mężczyzn i kobiet, zauważyliśmy, że objawy z fazy napełniania są częstsze*

Fot. istockphoto

”

dr Mikołaj Przydacz: Informacje dotyczące częstości występowania i uciążliwości LUTS uzyskane dla innych krajów i regionów nie mogą być w pełni przeniesione na populację polską z kilku powodów. Pierwszym jest odmiennosc norm kulturowych i odmienne zachowania zdrowotne, styl życia i świadomość społeczna. Po drugie, w żadnym z dużych badań nie analizowano odrębnie obszarów wiejskich i miejskich, podczas gdy duża część populacji polskiej mieszka na wsi

niż z fazy opróżniania i fazy pomikcyjnej zarówno u mężczyzn, jak i u kobiet. Objawy z fazy napełniania częściej występowały u kobiet, a objawy z fazy opróżniania i fazy pomikcyjnej częściej u mężczyzn, ale nie stwierdziliśmy objawów ani grup objawów specyficznych wyłącznie dla mężczyzn lub wyłącznie dla kobiet. Warto zwrócić uwagę, że u ponad 40 proc. respondentów współwystępowały objawy z różnych grup – relacjonował wyniki projektu dr Mikołaj Przydacz.

Częstość występowania pęcherza nadreaktywnego (oceniona za pomocą narzędzia OAB-V8) wynosiła niemal 27 proc. dla mężczyzn i niemal 40 proc. dla kobiet, co było różnicą istotną statystycznie. Zarówno wśród mężczyzn, jak i wśród kobiet częstość występowania zespołu pęcherza nadreaktywnego rosła wraz z wiekiem.

Do analizy jakości życia związanej z objawami ze strony dolnych dróg moczowych posłużyło ostatnie pytanie z kwestionariusza IPSS: „Gdyby miał/miała Pan/Pani spędzić resztę życia z takimi dolegliwościami urologicznymi jak w tej chwili, to jak określiłby/określiłaby Pan/Pani swoje samopoczucie?”. Możliwe odpowiedzi: doskonale, zadowolony/zadowolona, raczej zadowolony/zadowolona, w połowie zadowolony/zadowolona, raczej niezadowolony/niezadowolona, nieszczęśliwy/nieszczęśliwa, nie do zniesienia. Około 1/3 respondentów (27–42 proc.) wskazało jedną z czterech ostatnich możliwości, co oznacza, że osoby te odczuwają dyskomfort i mają zastrzeżenia co do swojej jakości życia związanej z objawami urologicznymi.

Wyniki badania LUTS Polska okazały się porównywalne z wynikami innych badań epidemiologicznych dotyczących objawów z dolnych dróg moczowych i zespołu pęcherza nadreaktywnego, przeprowadzonych w różnych regionach świata. ■

Źródło: Przydacz M., Gołqbek T., Dudek P., Lipiński M., Chłosta P. Prevalence and bother of lower urinary tract symptoms and overactive bladder in Poland, an Eastern European Study. *Sci Rep* 2020; 10: 19819.

Fot. istockphoto